

CONTRIBUȚIA LUI RONALD REAGAN LA SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI RECE

RONALD REAGAN'S CONTRIBUTION TO THE END OF THE COLD WAR

Dr. Hadrian GORUN

Universitatea „Constantin Brâncuși” din
Târgu-Jiu

PhD Hadrian GORUN

“Constantin Brâncuși” University of
Târgu-Jiu

Rezumat:

Studiul de față tinde să sublinieze rolul jucat de către președintele Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan în prăbușirea sistemului comunist din Europa Centrală și de Est.

În timpul primilor săi ani de președinție, a adoptat o atitudine intransigentă față de Uniunea Sovietică, pe care a numit-o “Imperiul Răului”. Totodată, a sprijinit mișcările anticomuniste de pretutindeni. A dezaprobat politica de destindere (Détente) și, de asemenea, un alt concept strategic, anume Asigurarea Distrugerii Mutuale.

Una dintre cele mai importante măsuri ale sale a fost Inițiativa de Apărare Strategică, văzută ca o nouă escaladare a Războiului Rece. Însă după ce Mihail Gorbaciov a devenit secretar general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, relațiile dintre Washington și Moscova s-au ameliorat.

Începând cu 1985, a debutat o nouă epocă a acestor raporturi. Între 1985 and 1988, Reagan și Gorbaciov au avut patru întâlniri la vârf: cea dintâi la Geneva, în Elveția, a doua la Reykjavik, Islanda, a treia la Washington și a patra la Moscova. Reagan era încrezător că dacă va reuși să convingă pe sovietici să permită o oarecare democratizare și o anumită libertate a cuvântului, persuade the Soviets to allow for more democracy and free speech, va grăbi sfârșitul Războiului Rece și al sistemului comunist.

Cuvinte cheie: Ronald Reagan, Mihail Gorbaciov, Război Rece, Destindere, Inițiativa de Apărare Strategică, Asigurarea Distrugerii Mutuale, rachete, arme nucleare

Studiul de față își propune să evidențieze maniera în care politica externă a președintelui Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan, a contribuit la grăbirea sfârșitului conflictului politico-ideologic care

Abstract:

This study tries to emphasize Ronald Reagan's role to the collapse of Communist system in Central and Eastern Europe. During his first years as president, he took a hard line against Soviet Union. He described this superpower as "Evil Empire", supporting all anti-Communist movements from all over the world.

He disagreed the détente strategy, and also the concept of Mutual Assured Destruction. One of his most important measures was the Strategic Defense Initiative, which was known as a new escalation of the Cold War. But after Mikhail Gorbachev became the general secretary of the Communist Party of Soviet Union, the relations between Washington and Moscow have improved.

Since 1985, a new era of American-Soviet relations has just begun. Reagan and Gorbachev held four summit conferences between 1985 and 1988: the first in Geneva, Switzerland, the second in Reykjavik, Iceland, the third in Washington, D.C., and the fourth in Moscow. Reagan believed that if he could persuade the Soviets to allow for more democracy and free speech, this would lead to the end of the Cold War and to the end of the Communist system.

Key Words: Ronald Reagan, Mikhail Gorbachev, Cold War, Détente, Strategic Defense Initiative, Mutual Assured Destruction, missiles, nuclear weapons.

The purpose of the herewith study is to highlight the manner in which the external policy of the United States' President, Ronald Reagan, contributed to bringing to an end the political and ideological conflict that divided the European continent and the whole world for almost half a century.²²

a divizat continentul european și mapamondul pentru aproape o jumătate de veac.¹

Dacă în primul său mandat, Ronald Reagan a adoptat, în cele mai multe cazuri, o politică intransigentă față de preopinutul sovietic și față de alte dictaturi de pe glob, în principal după 1985, anul în care Mihail Gorbaciov a fost ales secretar general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, avem de a face cu o ameliorare a raporturilor dintre cele două superputeri ale sistemului internațional bipolar. De la retorica virulentă îndreptată împotriva puterii sovietice și a regimurilor marxiste sponsorizate de aceasta, președintele american a trecut la ponderarea, nuanțarea și chiar modificarea discursului, după 1984-1985. Spre deosebire de predecesorii săi de la Kremlin, Gorbaciov a adoptat o atitudine cooperantă în relațiile cu americanii. Deși un reformist, adept al *perestroika* și *glasnost*,² evoluția de la confruntare la negocieri și colaborare în relațiile cu Vestul, în timpul conducerii lui Gorbaciov, a fost facilitată și de precaritatea poziției sovietice pe plan extern în această perioadă.

Sfârșitul Războiului Rece a fost posibil și datorită faptului că în anii 80 ai secolului al XX-lea au fost contemporane câteva personalități excepționale. În afară de Ronald Reagan și Mihail Gorbaciov, menționăm pe prim-ministrul Marii Britanii Margaret Thatcher, pe cancelarul vest-german Helmut Kohl, pe președintele Franței, François Mitterand. Nu putem ignora meritele liderului primului sindicat independent din blocul comunist, polonezul Lech Walesa și ale opozantului cehoslovac din anii 70, viitor președinte după prăbușirea blocului comunist, Vaclav Havel. Dar una dintre cele mai importante misiuni a revenit fostului cardinal Karol Wojtyła, papa Ioan Paul al II-lea.

Subliniem că între Ronald Reagan și „doamna de fier” a politicii britanice a existat mereu o convergență de opinii, singurul mic diferend fiind determinat de hotărârea SUA de a acționa unilateral, fără să ceară consimțământul britanic, în contextul crizei din

Although Ronald Reagan mainly adopted an intransigent policy towards the Soviet opponent and other dictatorships throughout the world during his first mandate, after 1985- the year Mikhail Gorbachev was elected Secretary General of the Soviet Union Communist Party- we are dealing with an improvement in the relations between the two superpowers of the international bipolar system. The American president went from a virulent rhetoric towards the Soviet Union and the Marxist regimes sponsored by them, to a more ponderate, nuanced and even modified discourse after 1984-1985. Unlike his Kremlin predecessors, Gorbachev adopted a co-operant attitude in the relations with the Americans. Although he was a reformist, adept of the *Perestroika* and *Glasnost*²³, the evolution from confrontation to negotiation and collaboration in the relations with the West during his time was facilitated by the precarious position the Soviet Union had in this period with regard to the foreign affairs.

The end of the Cold War was also possible because of some exceptional personalities that were contemporaneous in the '80s of the last century. Besides Ronald Reagan and Mikhail Gorbachev, we mention Margaret Thatcher, the Prime Minister of Great Britain, Helmut Kohl, Chancellor of West Germany, François Mitterand, President of France. We cannot ignore the merits of the leader of the first independent Union from the communist block, the Polak Lech Walesa and those of the Chekoslovakian opponent in the '70s and future president after the crash of the communist block, Vaclav Havel. Nevertheless, one of the most prominent figures was the former Cardinal, Karol Wojtyła- Pope John Paul II.

We stress the fact that there has always been a convergence of opinions between Ronald Reagan and the “Iron Lady” of the British politics, the only small difference being determined by USA's decision to act unilaterally, without asking the British consent, in the context of the

Grenada, din 1983, deși aceasta din urmă făcea parte din Commonwealth.³ Coeziunea blocului occidental, unitatea de vederi între americani și aliații săi occidentali, Marea Britanie, Republica Federală Germania și Franța s-a manifestat și în împrejurările așa-numitei *bătălii a eurorachetelor* (rachete cu rază medie),⁴ care s-a consumat cu precădere între 1981 și 1983.

În 1979, invadarea Afganistanului de către Uniunea Sovietică⁵ a pus capăt așa-numitei *destinderi (detente)* în raporturile americano-sovietice. Datorită unei noi tensionări care a survenit și ca o consecință a respectivului eveniment, specialiștii au vorbit de începutul unui al doilea Război Rece. Administrația Jimmy Carter a răspuns prin instituirea unui embargo în privința livrărilor de grâne în Uniunea Sovietică. De asemenea, SUA au decis boicotarea Jocurilor Olimpice de la Moscova, din anul 1980. Moscova a ripostat cu aceeași monedă, absentând patru ani mai târziu, la Los Angeles.⁶

Ronald Reagan, fost actor și comentator radio, a îndeplinit importanta funcție de guvernator al Californiei. În noiembrie 1980, l-a înfrânt detașat în alegeri pe Jimmy Carter. La începutul mandatului său, noul președinte avea drept obiective prioritare revigorarea economică a țării și, în principal, restabilirea puterii militare a SUA, care se identifica cu refacerea prestigiului american pe glob. În atare condiții cheltuielile militare au fost substanțial sporite.⁷

În anii 60 și 70, puterea sovietică a sprijinit financiar și militar toate regimurile și mișcărilor marxiste și antioccidentale. Cazurile Cubei, Angolei, Etiopiei, statului Nicaragua și, bineînțeles Afganistanului sunt elocvente. Pe lângă binecunoscuta cursă a înarmărilor, URSS și SUA și-au disputat preeminența în Lumea a Treia. Așa-numitei *Doctrine Brejnev*, care stipula ireversibilitatea cuceririlor sovietice în lume, fostul actor, de la Casa Albă, i-a replicat prin elaborarea doctrinei care i-a purtat numele, *Doctrina Reagan*. Secretarul Departamentului de Stat, George Schultz a contribuit, la rândul său, în

Grenada crisis in 1983, although this belonged to the Commonwealth.²⁴

The cohesion of the Western block, the unity in views between the Americans and their western allies, Great Britain, The Federal Republic of Germany and France also manifested itself in the circumstances of the so-called *battle of the medium range missiles*,²⁵ consumed mostly between 1981 and 1983.

In 1979, Soviet Union's invasion in Afghanistan²⁶ ended the so-called *Détente* in the American-Soviet relations. Due to a new tension supervened also as a consequence of the above-mentioned event, the specialists talked about the beginning of a second Cold War. The Jimmy Carter administration answered by establishing an embargo regarding the grain delivered to the Soviet Union. The USA also decided the boycott of the Olympic Games in Moscow, in 1980. Moscow answered likewise, by being absent four years later in Los Angeles.²⁷

Ronald Reagan, former actor and radio commentator, also held the important position of Governor of California. In November 1980, he defeated by far his opponent, Jimmy Carter in the elections. At the beginning of his mandate, the new president had as priority objectives the rebirth of the country's economy and, first and foremost, the re-establishment of the military power in the USA, which identified itself with the rebuilding of the American prestige in the world. Under such circumstances, the military expenses were substantially enhanced.²⁸

In the '60s and the '70s, the Soviet power supported all the Marxist and anti-western regimes and movements, military and financially. The cases of Cuba, Angola, Ethiopia, Nicaragua and of course, Afghanistan, are eloquent. Besides the well-known dispute of the arming, the Soviet Union and the USA fought for primacy in the Third World. The former actor from the White House answered to the so-called Brezhnev Doctrine, which stipulated the irreversibility of the Soviet conquests in the

mod semnificativ, la conturarea sa. Doctrina Reagan, o contrapondere pentru Doctrina Brejnev, prevedea suport material pentru insurgențele anticomuniste, precum și promovarea și răspândirea libertății și democrației în lume, sarcină autoasumată ca o datorie morală. Abandonarea acestui obiectiv ar fi reprezenta *o rușinoasă trădare a idealurilor americane*.⁸ Doctrina Reagan îl apropie pe autorul ei de realismul politic în relațiile internaționale, putându-se observa unele similitudini în gândire cu George Kennan, fost ambasador la Moscova. Cel din urmă a conceput și explicat, în 1946 și 1947, doctrina *îndiguirii*, prin intermediul *Telegrammei Lungi* și al articolului intitulat sugestiv, *The Sources of Soviet Conduct*.

În virtutea Doctrinei Reagan, administrația americană a anulat amendamentul Clark, care fusese adoptat de Congres în anii 70 și care prevedea suspendarea suportului financiar destinat forțelor anticomuniste din Angola. Subsițiile atribuite mișcării de guerillă a mujahedinilor din Afganistan au fost suplimentate în anii 80.⁹ De asemenea, au fost finanțate forțele anti-marxiste *Contras*, din Nicaragua. În 1983, a fost dejucată tentativa de lovitură de stat din Grenada, pusă la cale de către cubanezi iar trei ani mai târziu, Reagan a dispus bombardarea instalațiilor militare și industriale din capitala libiană, Tripoli. Pretextul acestui act punitiv a fost asasinarea unui militar american într-o discotecă din Berlinul de Vest, în urma unui atentat cu bombă. Implicarea Libiei colonelului Muhammad al-Gaddafi a fost dovedită. Președintele SUA tocmai inclusese Libia într-o *confederație de state teroriste*, plasate în *afara legii* și conduse de *o adunătură de neaveniți [...]și criminali*.¹⁰ În această grupare de state se aflau și două bastioane ale comunismului mondial, anume Coreea de Nord, condusă de Kim-Ir-Sen și Cuba castristă, la care se adăugau regimul marxistilor sandiniști din Nicaragua și Iranul fundamentalist islamic al ayatollahului Khomeini.

world, by elaborating the Reagan Doctrine. The Secretary of State, George Schultz contributed significantly to its outlining. The Reagan Doctrine, a counterweight for the Brezhnev Doctrine, provided material support for the anti-communist insurgenences, as well as the propagation and promotion of liberty and democracy throughout the world, duty assumed as a moral one. The abandonment of this objective would have been a *shameful betrayal of the American ideals*.²⁹ The Reagan Doctrine brings its creator closer to political realism concerning the foreign affairs. There can be observed certain similarities in thinking with the former Moscow Ambassador, George Kennan. The latter drafted and explained in 1946 and 1947 the *containment* doctrine, through the *Long Telegram* suggestively entitled *The Sources of Soviet Conduct*.

By virtue of the Reagan Doctrine, the American administration annulled the Clark amendment, which had been adopted by the Congress in the '70s and which provided the suspension of the financial aid for the anti-communist forces in Angola. The subsidies attributed to the guerilla movement of the Mujahideens in Afghanistan were supplemented in the '80s.³⁰ The *Contras* anti-Marxist forces in Nicaragua were also financed. In 1983, the *coup d'état* from Grenada was baffled. This had been planned by the Cubans and three years later, Reagan ordered the bombing of the military and industrial equipment from Tripoli, capital of Libya. The pretext of this punitive act was the assassination of an American military in a club from West Berlin, as consequence of a bomb attempt. The implication of colonel's Muhammad al- Gaddafi Libya was proven. The US president had just included Libya in a *terrorist state confederation*, outlawed and led by *a bunch of criminals*.³¹ Two communist bastions were also part of this group of states; North Korea, led by Kim-Ir-Sen, Fidel Castro's Cuba, and also the regime of the Nicaragua Sandinista-Marxists and the fundamentalist Islamic Iran of the Ayatollah

Doctrina Reagan a fost încununată de succes, de vreme ce de-a lungul anilor 80 ai secolului al XX-lea au avut loc o serie de retrageri sovietice. Încă din 1980, trupele URSS au plecat din Cambodgia, mai târziu, în 1993, organizându-se algerii libere în această țară, greu încercată de pe urma regimului criminal exterminator al khmerilor roșii (1975-1979), conduși de Pol-Pot. Până în 1990-1991, regimul sandinist al lui Daniel Ortega, din Nicaragua a fost răsturnat, iar forțele militare sovietice și cubaneze din Angola retrase. Pe de altă parte puterea comunistă din Etiopia s-a prăbușit. Toate aceste realități au constituit dovezi irefutabile ale perisabilității și perimării Doctrinei Brejnev. Dealtfel, aceasta a fost oficial abandonată de autoritățile sovietice în 1981, atunci când Biroul Politic de la Moscova a considerat că nu era necesar să intervină în Polonia¹¹, pentru a restabili o stare de lucruri conformă cu interesele Kremlinului, așa cum se întâmplase în 1956, la Budapesta și 1968, la Praga. Ulterior, în contextul erodării și prăbușirii regimurilor comuniste din sfera sovietică de influență, Ghenadi Gherasimov, purtător de cuvânt în Ministerul Afacerilor Externe al URSS avea să declare că *Doctrina Sinatra* se substituise Doctrinei Brejnev,¹² făcând aluzie la cunoscuta melodie a lui Frank Sinatra, *My Way*. Statelor din Europa Centrală și Răsăriteană, precum RDG, Polonia, Cehoslovacia și Ungaria, li se permisesse să își aleagă propriul drum, din punct de vedere economic și politic, Armata Roșie nemaintervenind cu brutalitate precum în trecut pentru a le înnăbuși aspirațiile și tendințele de autonomie și a le pedepsi distanțarea de Moscova.

Spre deosebire de alți șefi ai executivului american, Ronald Reagan, nu a susținut regimuri autoritare doar din simpla rațiune că erau anticomuniste, chiar dacă se remarcă prin autoritarism și erau deficitare la capitolul respectării drepturilor omului. Astfel, predecesori ai lui Reagan sprijiniseră regimuri autoritare și dictatoriale, precum cel al lui Syngman Rhee, din Coreea de Sud, al

Khomeini.

The Reagan Doctrine was a success, as during the '80s of the 20th century a series of Soviet backings took place. In 1980, the Russian troops left Cambodia and later, in 1993, free elections were organized in this country, so harshly challenged by the criminal exterminator regime of the Red Khmers (1975-1979), led by Pol-Pot. Until 1990-1991, Daniel Ortega's Sandinista regime from Nicaragua was overthrown and the Soviet and Cuban military forces in Angola, withdrawn. Nonetheless, the communist power in Ethiopia crashed. All of these realities are irrefutable proofs of the outage and superannuation of the Brezhnev Doctrine. Actually, the doctrine was officially abandoned by the Soviet authorities in 1981, when the Political Bureau in Moscow considered that it was not necessary to intervene in Poland,³² in order to re-establish a *status quo* in compliance with Kremlin's interests, as it had happened in 1956 in Budapest and in 1968 in Prague. Subsequently, in the context of erosion and crash of the communist regimes in the Soviet Union's influence sphere, Ghenadi Gherasimov, spokesman of the Foreign Affairs Ministry of the Soviet Union will declare that the Brezhnev Doctrine had been substituted by the *Sinatra Doctrine*,³³ allusion to Frank Sinatra's notorious song - *My Way*. The states in Central and Eastern Europe, such as GDR, Poland, Czechoslovakia and Hungary were permitted to choose their own way, economically and politically. The Red Army was not interfering any more, as it had done in the past in order to restrain their aspirations and autonomy tendencies and to punish their distance from Moscow.

Unlike other heads of the American Executive, Ronald Reagan did not support authoritarian regimes only because they were anti-communist, even if they stood out as authoritarian and lacked consistency in matters of respecting human rights. Some of Reagan's predecessors had supported authoritarian and dictatorial regimes, such as

lui Augusto Pinochet, din Chile și Ferdinand Marcos din Filipine. Pinochet a fost constrâns, după mulți ani de dictatură (1973-1989), în cursul cărora poliția secretă făcuse numeroase victime, să riște alegeri libere. Pinochet nu a promovat testul electoral. De asemenea, SUA s-au implicat în înlăturarea lui Marcos, în Filipine.¹³

Încă înainte de a fi ales președinte al SUA, Ronald Reagan își exprima încrederea în caracterul temporar al regimurilor comuniste din lume, fiind convins că democrația și capitalismul vor triumfa în cele din urmă. Însă, în același timp se temea că până la acest fericit moment, omenirea ar putea fi distrusă din pricina unui Armagedon nuclear. Liderul de la Casa Albă a stabilit așadar, un alt obiectiv prioritar, abolirea armelor nucleare, pe care l-a urmărit asiduu, cu deosebire în timpul celui de-al doilea mandat al său. Fiindcă pleda pentru o eliminare completă a întregului arsenal nuclear, iar tratatul SALT (*Strategic Arms Limitation Talks*) nu se referea la toate categoriile de arme, nu a mai dorit reînnoirea acestuia, susținând ca alternativă un tratat START (*Strategic Arms Reduction Talks*).

Inspirându-se din idealismul american reprezentat de fostul președinte din primul război mondial, Woodrow Wilson, fostul actor era de părere că diferențele și divergențele ideologice nu erau insurmontabile, că intransigența sovietică era generată mai degrabă de ignoranță decât de rea voință înăscută. Remediu pentru această situație în raporturile cu sovieticii era promovarea unei diplomații personale, de la șef de stat la șef de stat. Deși în timpul antecesorilor lui Gorbaciov a procedat la o susținută ofensivă antisovietică, prin discursuri ferme și necruțătoare, care calificau Uniunea Sovietică drept *Imperiul Răului*, iar pe liderii săi capabili să comită orice crimă¹⁴ - era convins, în același timp, că asperitățile puteau fi îndepărtate în urma unor întrevederi la nivel înalt cu conducătorii de partid și de stat sovietici. Totodată, același discurs, care făcea referire la intențiile agresive ale

Syngman Rhee's, from South Korea, Augusto Pinochet's from Chile and Ferdinand Marcos from Philippines. Pinochet was constrained to take the risk of free elections after many years of dictatorship (1973-1989) during which the secret police had done numerous victims. He did not pass the electoral test. The USA were also involved in the dismissal of Marcos, in Philippines.³⁴ Yet before being elected president of the USA, Ronald Reagan was expressing his trust in the temporary character of the communist regimes, being certain that democracy and capitalism will prevail ultimately. At the same time though, he feared that until this happy moment, the humankind might be destroyed by a nuclear Armageddon. The White House leader therefore established another priority objective, the abolishment of nuclear weapons and he pursued it, especially during his second mandate. As he was pleading in favor of a complete elimination of the whole nuclear arsenal, and the SALT Treaty (Strategic Arms Limitation Talks) did not refer to all categories of arms, he did not support a renewal of it, choosing a SART alternative (Strategic Arms Reduction Talks).

Inspired by the American idealism represented by Woodrow Wilson, former president of the US during the First World War, Reagan thought that the ideological differences and divergences were not impossible to overcome, that the Soviet intransigence was generated by ignorance and not by ill will. The remedy for such a situation in the relations with the Soviets was the promotion of a personal diplomacy, from one head of state to the other. Although he acted offensively during the antecessors of Gorbachev, naming the Soviet Union *Evil Empire* and its leaders *capable of any crime*³⁵ in his harsh speeches, he truly believed that the asperities could have been solved through summit talks with the Soviet party and state leaders. Nevertheless, the same speech that was referring to the aggressive intentions of the Soviets brings Reagan closer to the followers of the traditional and orthodox

sovieticilor, îl apropie pe Reagan de adepții tezei tradiționale și ortodoxe cu privire la atribuirea responsabilității izbucnirii și întreținerii stării de Război Rece. Abia instalat la Casa Albă, președintele Reagan a denunțat politica *destinderii*, care, în opinia sa, doar îngheța conflictul și armele nucleare, perpetuând o stare de lucruri, utilizată de preopinent pentru a specula slăbiciunile occidentale. De asemenea a respins o altă teorie, care ghidase strategia americană, anume *Asigurarea distrugerii mutuale (MAD)*. Descurajarea nucleară și așa-numitul echilibru al terorii erau discreditate și dezaprobatate.

Președintele SUA a utilizat cu precădere oratoria publică pentru a-și direcționa criticile asupra sistemului sovietic. Încă din 1981, la scurtă vreme după ce supraviețuise miraculos unui atentat, a rostit un discurs în care anticipa prăbușirea iminentă a regimurilor comuniste. Profetia i s-a împlinit, deși au mai durat 8 ani până la dezintegrarea blocului sovietic. Un an mai târziu, într-o altă cuvântare, pronunțată în fața Camerei Comunelor, la Londra, el l-a parafrazat la început pe fostul premier britanic Winston Churchill. A afirmat că de la Stettin, la Marea Baltică, până la Varna, la Marea Neagră, niciun regim comunist *plantat cu baioneta* de către Armata Roșie nu a riscat alegeri libere, conchizând că respectivele regimuri nu dispuneau de legitimitate. Citându-l pe Karl Marx, a împărtășit opinia acestuia referitoare la existența unei *profunde crize revoluționare*, izvorâtă din incompatibilitatea dintre cerințele ordinii economice și cerințele ordinii politice. Numai că respectiva criză nu a cuprins, după cum prognozase eronat coautorul Manifestului Partidului Comunist, Occidentul capitalist, ci însăși Uniunea Sovietică, centrul comunismului mondial, stat incapabil să asigure mijloace de subzistență decente propriilor cetățeni. Prin urmare, sistemul politic comunist era compromis definitiv.¹⁵

În anii 1982-1983, relațiile sovieto-americeane s-au încordat tot mai mult. Pe acest fond, în vreme ce Moscova era aproape sigură

thesis regarding the accountability for the beginning of a Cold War and its maintenance. After settling at the White House, President Reagan denounced the *Détente* policy which, he thought, was only freezing the conflict and the nuclear weapons, perpetuating a status quo used by the rival to speculate the western weaknesses. He also rejected another theory which had guided the American strategy- *Mutual Assured Destruction (MAD)*. The nuclear discouragement and the so-called balance of the theory were discredited and disapproved.

The US President mainly used public rhetoric to direct the animadversion upon the Soviet system. In 1981, soon after he had miraculously survived an attempt, he held a speech anticipating the inevitable failure and collapse of global communism. His prophecy became reality, even if it took 8 more years for the Soviet block. In the beginning of another speech, one year later, before the House of Commons in London, he paraphrased the former British Prime Minister, Winston Churchill. He said that from Stettin on the Baltic to Varna on the Black Sea, none of the regimes *planted by bayonets* by the Red Army risked free elections. He concluded that these regimes had not established their legitimacy. Quoting Karl Marx, he shared his opinion regarding the existence of a *great revolutionary crisis, a crisis where the demands of the economic order are conflicting directly with those of the political order*. Only that the crisis did not reach, as the co-author of the Communist Party Manifest had predicted, the non-Marxist West, but the Soviet Union itself, the center of global communism, the state that *was denying human freedom and human dignity to its citizens*. Consequently, the political communist system was compromised for good.³⁶

Between 1982-1983, the Soviet-American relations became even more tense. In this context, while Moscow was almost certain of the imminence of an American nuclear attack, in the autumn of 1983 the

de iminența unui atac nuclear american, în toamna anului 1983, a fost doborât de către sovietici un avion civil sud-coreean. Dintr-o regretabilă eroare, acesta pătrunsesse în spațiul aerian al URSS. Tragicul accident s-a soldat cu 269 de morți, din care o parte erau cetățeni americani. Dând dovadă de cinism și lipsa simțului realității, liderul sovietic Iuri Andropov, fost șef al KGB vreme de 15 ani, a calificat incidentul drept o provocare mascată a SUA, neasumându-și vreo vină pentru numeroasele victime civile. Pe de altă parte, vastele preparative militare desfășurate sub egida NATO, cunoscute sub denumirea *Able-Archer 83*, au alertat serviciile de informații sovietice. Unii specialiști în Războiul Rece au opinat că o asemenea tensiune nu a mai existat între cele două superputeri din timpul crizei rachetelor din Cuba, în 1962.¹⁶ Conform opiniei lui Henry Kissinger, pe care o împărtășim, principalele decizii americane care au urmat finalul Războiului Rece au fost amplasarea de rachete cu rază medie de acțiune, *Pershing II* și *Cruise*, precum și anunțarea de către Reagan, într-un discurs televizat a *Inițiativei de Apărare Strategică*. Este important de precizat și amănuntul că, în timpul administrației Reagan, a fost construită prima rachetă balistică intercontinentală, cu lansare directă de la sol, MX.¹⁷ Începând cu 1983, desfășurarea rachetelor *Pershing* și a celor de croazieră în principal pe teritoriile RFG, Olandei și Belgiei, a constituit un răspuns energic și plin de fermitate la hotărârea sovieticilor de a instala rachete SS-4, SS-5 și SS-20, îndreptate către Europa Occidentală. În special ultimele, puteau atinge și devasta orașe europene. Riposta SUA, concretizată prin amplasarea celor două tipuri de rachete, este semnificativă. Din punct de vedere strategic, avem de a face cu o *cuplare* a apărării Europei cu apărarea Statelor Unite, cele două fiind indisolubil legate. *Opțiunea zero*, sugerată de Casa Albă, adică retragerea tuturor rachetelor *Pershing II* și *Cruise*, în schimbul retragerii tuturor rachetelor cu rază medie de acțiune sovietice, a fost inițial respinsă de sovietici.

sovietici brought down a South-Korean civil plane. Consequence of a regrettable error, it had entered the Soviet air space. 269 people died in the tragic accident, some of whom were American citizens. Cynically and without any sense of reality, the Soviet leader Yuri Andropov, former head of the KGB for 15 years, qualified the incident as a hidden challenge coming from the USA. He did not take any responsibility for the numerous victims. On the other hand, the military preparations of NATO, known as *Able-Archer 83*, alerted the Soviet information services. Experts of the Cold war said that there has never been such tension between the two superpowers since the missile crises in Cuba in 1962.³⁷

According to Henry Kissinger's view, which we share, the main American decisions that rushed the end of the Cold War were: the settlement of medium range missiles, *Pershing II and Cruise*, as well as the announcement made by Reagan during a television speech, regarding the *Strategic Defense Initiative*. It is also important to mention that the first intercontinental, land-based ballistic missile (MX) was developed during the Reagan administration.³⁸

Starting 1983, the deployment of *Pershing* missiles and cruise missiles especially on the territory of the Federal Republic of Germany, the Netherlands and Belgium, was a firm answer to the Soviets' decision of setting SS-4, SS-5 and SS-20 missiles intended on the Western Europe. The latter ones could have destroyed and devastated entire European cities. USA's answer, finalized with the deployment of the two types of missiles is significant. Strategically, we are dealing with a coupler between the European defense and the American one, the two of them being indissolubly linked. The *Zero Option* suggested by the White House, meaning the withdrawal of all the *Pershing II* and *Cruise* missiles in return for the withdrawal of all the medium range Soviet missiles was initially rejected by the Soviets.

Inițiativa de Apărare Strategică (sau Războiul Stelelor), program lansat de către președintele Reagan, în martie 1983, aloca nu mai puțin de 26 miliarde de dolari timp de 5 ani, pentru edificarea unui sistem defensiv care să neutralizeze rachetele balistice sovietice. Apărarea împotriva rachetelor sovietice avea să se bazeze pe particule laser. Președintele a adresat un apel tuturor oamenilor de știință americani, în măsură să găsească soluții pentru a face armele nucleare ineficiente și perimate. Anunțul *Inițiativei de Apărare Strategică*, care a pus capăt teoriei Distrugerii Mutuale Asigurate (*Mutual Assured Destruction*) a indus teamă și panică la Moscova,¹⁸ oficialitățile sovietice fiind conștiente de propriile slăbiciuni în materie de strategie. Competiția cu avansata tehnologie americană era aproape imposibil de câștigat.

În timpul întâlnirilor Reagan-Gorbaciov, care au marcat o detensionare a raporturilor dintre superputeri, liderul de la Kremlin a solicitat limitarea Inițiativei de Apărare Strategică la teste de laborator.

În vreme ce cu prilejul summit-urilor de la Geneva (1985), și Rejkjavick (1986), au ieșit la suprafață anumite disensiuni între șefii de stat american și sovietic, mai ales în privința armamentelor, la Washington, în 1987, cei doi au căzut de acord, în sfârșit, asupra renunțării la toate rachetele cu rază medie de acțiune din Europa.¹⁹ Raporturile sovieto-americane s-au relaxat ulterior și mai mult. Cu ocazia discursului rostit la Universitatea de Stat din Moscova, în mai 1988, președintele american a fost ovaționat în picioare de întreaga asistență. Un an mai târziu, secretarul general al PCUS a luat inițiativa retragerii forțelor militare sovietice din Afganistan și Mongolia. Mai mult, pe 7 decembrie 1988, Mihail Gorbaciov a anunțat în fața Adunării Generale a ONU că URSS avea să reducă în mod unilateral angajamentul privind trupele de uscat ale Tratatului de la Varșovia, cu o jumătate de milion de oameni. El a argumentat decizia sa apreciind că utilizarea forței nu trebuia să constituie un instrument al politicii externe.²⁰ Era vorba,

Reagan's *Strategic Defense Initiative* (or *The Star Wars*), launched in March 1983 allocated no less than 26 billions dollars during 5 years for the edification of a defensive system able to neutralize the Soviet ballistic missiles. This defense was going to be based on laser particles. The president addressed all the American scientists able to find solutions in order to turn the nuclear weapons into inefficient and superannuated ones. The announcement of the *Strategic Defense Initiative*, that ended the *Mutual Assured Destruction* theory provoked fear and panic in Moscow,³⁹ as the Soviet officials were aware of their own strategic weaknesses. The competition with the advanced American strategy was almost impossible to win. During the Reagan-Gorbachev meetings that marked a tempering of the relations between the superpowers, the Kremlin leader solicited the limitation of the *Strategic Defense Initiative* to laboratory testing.

The Geneva and Rejkjavick summits (1985 and 1986) uncovered certain dissensions between the two presidents, especially with regard to weapons. In Washington, nevertheless, they reached an agreement and decided to give up all the medium range missiles in Europe.⁴⁰ The relations became even more relaxed afterwards. In May 1988, the American President held a speech at the State University in Moscow and he was cheered by the entire assistance. One year later, the Secretary General of the CPSU took the initiative of withdrawing the Soviet military forces from Afghanistan and Mongolia. Moreover, on December 7th 1988, Mikhail Gorbachev announced before the General Assembly of the United Nations that the Soviet Union was to reduce unilaterally the commitment regarding the troops of the Warsaw Treaty with half billion people. He explained his decision saying that using the force should not be an instrument of the foreign policy.⁴¹ It meant, from our point of view, the explicit renunciation of the coercive

din punctul nostru de vedere, de o renunțare explicită la coercitiva Doctrină Brejnev.

Rolurile jucate de președinții Jimmy Carter și George Bush, (vicepreședinte SUA și apoi succesori ai lui Regan) în destrămarea sistemului internațional specific Războiului Rece- nu pot fi trecute cu vederea. Însă cel care a exercitat presiuni decisive asupra sistemului sovietic a fost Ronald Reagan. URSS, care și-a secătuit resursele în anii 60 și 70 pentru a susține cursa înarmărilor cu SUA și pentru a finanța regimurile și mișcările de factură marxistă de pretutindeni a fost surclasată de americani din punct de vedere economic, cât mai ales sub aspect tehnologic și al mijloacelor de informare. Stagnarea și chiar regresul tehnologic înregistrate de Uniunea Sovietică în timpul erei Leonid Brejnev i-au fost, în cele din urmă fatale. Pe de altă parte, însuși istoricul de stânga, Eric Hobsbawm²¹ considera să standardele de trai înalte din Occident, (inclusiv în ceea ce-i privea pe muncitori) comparativ cu cele din URSS și statele din orbita sa, au făcut ca tocmai versurile Internaționalei comuniste să devină desuete. Progresul tehnologic remarcabil și creșterea nivelului de trai în statele blocului occidental au infirmat așteptările lui Ilici Lenin, împărtășite și de Iosif Stalin, potrivit cărora era inevitabil un nou război între statele capitaliste, având ca rezultat o implozie a sistemului capitalist. Implozia s-a produs înăuntrul sistemului comunist.

Bibliografie:

Best, Anthony, Hanhimaki, Jussi, Maiolo, Joseph, Schultze, Kirsten, *International History of the Twentieth Century and Beyond*, Routledge, London and New York, Second Edition, 2009
Calvocoresi, Peter, *Europa de la Bismark la Gorbaciov*, Editura Polirom, Iași, 2003, Traducere de Lucian Leuștean
Calvocoresi, Peter, *Politica mondială după 1945*, Editura Allfa, București, 2000, Traducere de Simona Ceaușu

Brezhnev Doctrine.

We cannot deny the important parts that Jimmy Carter and George Bush (US vice-president and Reagan's successor) played in the decay of the international system specific to the Cold War. But the one that exercised decisive pressure upon the Soviet system was Ronald Reagan. The Soviet Union was completely defeated by the USA, economically but mostly technologically, because the first one ended its resources in the '60s and '70s trying to keep up with the war of weapons against the USA and financing the Marxist regimes and movements everywhere. The outage and even regression of the Soviet Union during the Leonid Brezhnev era were fatal in the end. On the other hand, the left-wing historian Eric Hobsbawm⁴² considered that the high living standards from the West, (including the laborers) compared to the ones in the Soviet Union and the states in its orbit, made the lyrics of the Communist Internationale become obsolescent. The remarkable technological progress and the growth of the living standards in the states from the Western block invalidated Ilici Lenin's expectations, which were also shared by Iosif Stalin. According to these expectations, a new war between the capitalist states, that was going to end with the implosion of the capitalist system, was inevitable.

Bibliography:

Best, Anthony, Hanhimaki, Jussi, Maiolo, Joseph, Schultze, Kirsten, *International History of the Twentieth Century and Beyond*, Routledge, London and New York, Second Edition, 2009
Calvocoresi, Peter, *Europa de la Bismark la Gorbaciov*, Editura Polirom, Iași, 2003, Translated by de Lucian Leuștean
Calvocoresi, Peter, *Politica mondială după 1945*, Editura Allfa, București, 2000, Translated by Simona Ceaușu

- Dicționar de Relații Internaționale. Secolul XX*, Editura Polirom, Iași, 2008, Traducere de Marius Roman
- Duroselle, Jean-Baptiste, Kaspy, André, *Istoria relațiilor internaționale*, Editura Științelor Sociale și Politice, București, 2006, vol. II; traducere de Anca Airinei
- Fontaine, André, *Istoria Războiului Rece*, Editura Militară, București, 1992, vol. IV
- Gaddis, John Lewis, *Războiul Rece*, Rao International Publishing Company, București, 2009; Traducere din limba engleză de Diana Pușcașu Țuțuianu
- Hobsbawm, Eric, *The Age of Extremes: A History of The World 1918-1991*, Pantheon Books, New York, 1994
- Johnson, Paul, *O istorie a lumii moderne 1920-2000*, Editura Humanitas, București, 2005, Traducere din engleză de Luana Schidu
- Kissinger, Henry, *Diplomația*, Editura BIC ALL, București, 2002, Traducere: Mircea Ștefancu, Radu Paraschivescu
- Lorot, Pascal, *Perestroika*, Editura Corint, 2002, Traducere și note: Cristina Jinga
- Loth, Wilfried, *Împărțirea lumii. Istoria Războiului Rece 1941-1955*, Editura Saeculum I.O. , București, 1997, Traducere din limba germană de Ana-Maria Iosup
- Mc Cauley, Martin, *Russia, America and the Cold War 1949-1991*, Pearson Longman, New York, Second Edition
- Milza, Pierre, Berstein, Serge, *Istoria Secolului XX*, Editura BIC ALL, București, 1998, vol. III, Traducere: Marius Ioan
- Public Papers of the Presidents of The United States of America. The Public Papers of the President Ronald Reagan*
- Zorgbibe, Charles, *Histoire des Relations Internationales*, Paris, Hachette, 1995, Tome IV
- Dicționar de Relații Internaționale. Secolul XX*, Editura Polirom, Iași, 2008, Translated by Marius Roman
- Duroselle, Jean-Baptiste, Kaspy, André, *Istoria relațiilor internaționale*, Editura Științelor Sociale și Politice, București, 2006, vol. II; Translated by Anca Airinei
- Fontaine, André, *Istoria Războiului Rece*, Editura Militară, București, 1992, vol. IV
- Gaddis, John Lewis, *Războiul Rece*, Rao International Publishing Company, București, 2009; Translated by Diana Pușcașu Țuțuianu
- Hobsbawm, Eric, *The Age of Extremes: A History of The World 1918-1991*, Pantheon Books, New York, 1994
- Johnson, Paul, *O istorie a lumii moderne 1920-2000*, Editura Humanitas, București, 2005, Translated by de Luana Schidu
- Kissinger, Henry, *Diplomația*, Editura BIC ALL, București, 2002, Translation: Mircea Ștefancu, Radu Paraschivescu
- Lorot, Pascal, *Perestroika*, Editura Corint, 2002, Translation and notes: Cristina Jinga
- Loth, Wilfried, *Împărțirea lumii. Istoria Războiului Rece 1941-1955*, Editura Saeculum I.O. , București, 1997, Translated by Ana-Maria Iosup
- Mc Cauley, Martin, *Russia, America and the Cold War 1949-1991*, Pearson Longman, New York, Second Edition
- Milza, Pierre, Berstein, Serge, *Istoria Secolului XX*, Editura BIC ALL, București, 1998, vol. III, Translation: Marius Ioan
- Public Papers of the Presidents of The United States of America. The Public Papers of the President Ronald Reagan*
- Zorgbibe, Charles, *Histoire des Relations Internationales*, Paris, Hachette, 1995, Tome IV

¹ Pentru începutul Războiului Rece și pentru principalele teze referitoare la responsabilitatea izbucnirii conflictului, a se vedea, între altele, Mc. Cauley, 2004; Loth, 1997

² Vezi și Lorot, 2002

³ Johnson, pp. 726-732

⁴ Vaïse, coordonator, 2008, pp. 121-122

⁵ Zorgbibe, 1995, vol. IV, pp. 311-322

⁶ Duroselle, Kaspy, 2006, pp. 265-267

- ⁷ Gaddis, 2009, pp. 253-305
⁸ Kissinger, 2002, pp. 673-674
⁹ Vezi și Best, Hanhimaki, Maiolo, Schultze, 2009.
¹⁰ Johnson, *op. cit.*, p. 727
¹¹ Gaddis, *op. cit.*, pp. 280-281
¹² *Ibidem*, p. 317
¹³ Kissinger, *op. cit.*, p. 673
¹⁴ Vezi Gaddis, *op. cit.*, pp. 253-305, Kissinger, *op. cit.*, pp. 664-682
¹⁵ Gaddis, *op. cit.*, pp. 281-286
¹⁶ *Ibidem*, p. 287
¹⁷ Kissinger, *op. cit.*, pp. 675-678
¹⁸ *Ibidem*, p. 679, Duroselle, Kaspy, *op. cit.*, pp. 267-268
¹⁹ Mc. Cauley, *op. cit.*, p. 86
²⁰ Gaddis, *op. cit.*, p. 296
²¹ Hobsbawm, 1994, pp. 257-267, *apud* Gaddis, *op. cit.*, p. 151
²² For the beginning of The Cold War and for the main assumptions concerning the responsibility of the outburst of the conflict, see also, Mc. Cauley, 2004; Loth, 1997
²³ See also, Lorot, 2002
²⁴ Johnson, p. 726-732
²⁵ Vaïse, 2008, p. 121-122
²⁶ Zorgbibe, 1995, vol. IV, p. 311-322
²⁷ Duroselle, Kaspy, 2006, p. 265-267
²⁸ Gaddis, 2009, p. 253-305
²⁹ Kissinger, 2002, p. 673-674
³⁰ See also, Best, Hanhimaki, Maiolo, Schultze, 2009
³¹ Johnson, *op. cit.*, p. 727
³² Gaddis, *op. cit.*, p. 280-281
³³ *Ibidem*, p. 317
³⁴ Kissinger, *op. cit.*, p. 673
³⁵ See Gaddis, *op. cit.*, p. 253-305, Kissinger, *op. cit.*, p. 664-682
³⁶ Gaddis, *op. cit.*, p. 281-286
³⁷ *Ibidem*, p. 287
³⁸ Kissinger, *op. cit.*, p. 675-678
³⁹ *Ibidem*, p. 679, Duroselle, Kaspy, *op. cit.*, p. 267-268
⁴⁰ Mc. Cauley, *op. cit.*, p. 86
⁴¹ Gaddis, *op. cit.*, p. 296
⁴² Hobsbawm, 1994, p. 257-267, *apud* Gaddis, *op. cit.*, p. 151